

Katedra speciální pedagogiky Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Okruhy k závěrečné zkoušce – CŽV Surdopedie

1. Terminologické vymezení surdopedie jako oboru (předmět, cíl, metody používané v surdopedické praxi).

- *Metodika surdopedie: Vzdělávání dětí a žáků se sluchovým postižením v ČR – současný systém škol (oblast preprimárního, primárního a nižšího stupně sekundárního vzdělávání). Rámcový vzdělávací program, specifika školních vzdělávacích programů.*

2. Patologie sluchového analyzátoru (klasifikace sluchových vad podle doby vzniku, podle příčiny, podle velikosti ztráty sluchu).

- *Metodika surdopedie: Nabídka středoškolských učebních oborů pro sluchově postižené. Střední školy pro sluchově postižené.*

3. Diagnostika sluchových vad – jednotlivé typy vyšetření sluchové funkce (subjektivní a objektivní zkoušky sluchu). Diagnostika sluchové vady v raném věku – novorozenecký screening. Speciálně pedagogická diagnostika – volba vhodného komunikačního kódu.

- *Metodika surdopedie: Možnosti zařazení dětí a žáků se sluchovým postižením do běžných škol. Podpůrná opatření.*

4. Vývoj řeči u dítěte se sluchovým postižením v závislosti na typu a stupni sluchové ztráty – rozdíly v ontogenezi řeči u slyšícího a neslyšícího dítěte, možnosti rozvoje nonverbální komunikace.

- *Metodika surdopedie: Možnosti studia studentů se sluchovým postižením na VŠ, funkční diagnostika a podpůrná opatření při studiu.*

5. Sluchová a řečová výchova v rehabilitaci dítěte auditivně orální metodou.

- *Metodika surdopedie: Maturitní zkouška pro žáky se sluchovým postižením. Uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky pro žáky se sluchovým postižením. Maturitní zkouška z českého a cizího jazyka v úpravě pro neslyšící žáky.*

6. Odezírání – vymezení pojmu, podmínky zajišťující úspěšné odezírání, druhy odezírání, typologie odezírajících. Metodika nácviku odezírání.

- *Metodika surdopedie: Metodika českého jazyka u žáků se sluchovým postižením.*

7. Filozofie totální komunikace uplatňovaná ve vzdělávání sluchově postižených.

- *Metodika surdopedie: Čtenářská gramotnost osob se sluchovým postižením. Výzkumy čtenářské gramotnosti. Příklady specifických problémů s porozuměním čteného textu.*

8. Bilingvální a bikulturní přístup ve vzdělávání sluchově postižených. Neslyšící jako kulturní a jazyková menšina.

- *Metodika surdopedie: Specifika psaného projevu osob se sluchovým postižením, čeština pro neslyšící jako cizí jazyk.*

9. Znakový jazyk jako jazyk přirozený – vymezení pojmu, manuální a nemanuální nosiče významu ve znakových jazycích, znakovací prostor. Zákon o znakové řeči, zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob.

- *Metodika surdopedie: Problematika tlumočení – typy tlumočení, možnosti tlumočení v rámci vzdělávání ve školách pro sluchově postižené. Umělecké tlumočení.*

10. *Znakovaná čeština – vymezení pojmu, charakteristika uživatelů tohoto komunikačního systému, srovnání s českým znakovým jazykem, možnosti využití znakované češtiny, legislativní vymezení.*

- *Metodika surdopedie: Zásady komunikace s neslyšícím za přítomnosti tlumočnicka českého znakového jazyka. Etický kodex tlumočnicka.*

11. *Prstová abeceda – vymezení pojmu, vývoj prstových abeced, jednotlivé typy, výhody a nevýhody využití prstové abecedy pro komunikaci, podmínky důležité při komunikaci pomocí prstové abecedy.*

- *Metodika surdopedie: 1. a 2. stupeň podpůrných opatření pro žáky se sluchovým postižením.*

12. *Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením z pohledu historie – od prvních zmínek o existenci sluchově postižených po zakládání ústavů pro hluchoněmé, Milánský kongres.*

- *Metodika surdopedie: 3. stupeň podpůrných opatření pro žáky se sluchovým postižením.*

13. *Vývoj péče o osoby se sluchovým postižením v českých zemích. Rozvoj ústavů a škol pro sluchově postižené až po současnost.*

- *Metodika surdopedie: 4. stupeň podpůrných opatření pro žáky se sluchovým postižením.*

14. *Přehled technických pomůcek pro jedince se sluchovým postižením, kompenzační pomůcky. Sluchadla – jednotlivé typy sluchadel, jejich výhody a nevýhody, sluchadla jako součást sluchové výchovy.*

- *Metodika surdopedie: 5. stupeň podpůrných opatření pro žáky se sluchovým postižením.*

15. *Kochleární implantát – definice, popis jednotlivých částí, vývoj, spolehlivost. Podmínky přidělení kochleárního implantátu a kritéria výběru vhodného kandidáta.*

- *Metodika surdopedie: Postup při sluchové výchově po kochleární implantaci (detekce, diskriminace, identifikace, porozumění).*

16. *Proces kochleární implantace (příprava, průběh, programování kochleárního implantátu). Reimplantace. Oboustranná implantace. Následná rehabilitační péče po kochleární implantaci. Metodika surdopedie: Zásady při orální komunikaci s žákem se sluchovým postižením.*

17. *Raná intervence. Služby Rané péče. Speciálně pedagogické poradenství, SPC surdopedického typu – náplň činnosti, úloha SPC při zařazení dítěte, žáka a studenta se sluchovým postižením do běžné školy.*

- *Metodika surdopedie: Metodika matematiky a přírodovědných předmětů u žáků se sluchovým postižením.*

18. *Pracovní uplatnění jedinců sluchově postižených, profesní poradenství pro osoby se sluchovým postižením. Organizace osob se sluchovým postižením, kluby neslyšících. Časopisy pro sluchově postižené.*

- *Metodika surdopedie: Metodika tělesné výchovy u žáků se sluchovým postižením, výtvarné výchovy, pracovních činností. Hudebně dramatická výchova.*

19. *Problematika souběžného postižení více vadami se zaměřením na duální sensorické postižení. Klasifikace a charakteristika komunikačních forem osob s hluchoslepotou. Možnosti jejich vzdělávání.*

- *Metodika surdopedie: Komunikační systémy osob hluchoslepých. Zákon o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob.*

20. *Presbyacis. Tinnitus aurium – vymezení pojmu, klasifikace, symptomatologie, možnosti terapie.*

- *Metodika surdopedie: Sluchová hygiena a její zásady. Důsledky sluchových vad.*

Povinná studijní literatura

BARTOŇOVÁ, M., & BYTEŠNÍKOVÁ, I. *Předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami.* Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-6044-9.

BARTOŇOVÁ, M., BYTEŠNÍKOVÁ, I., & VÍTKOVÁ, M. *Děti se speciálními vzdělávacími potřebami v mateřské škole.* Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-237-6.

CÍCHA HRONOVÁ, A., & ZBOŘILOVÁ, R. (eds.) *Čeština ve výuce neslyšících – elektronický sborník: Soubor článků sebraných k příležitosti ukončení lektorského kurzu pro pedagogy* [online]. Praha: SŠ, ZŠ a MŠ pro sluchově postižené, Výmolova 169, Praha 5 – Jazykové centrum Ulita, 2011 [cit. 2014-9-03]. Dostupné z: <http://publikace-vymolova.cz/sbornik/>. ISBN: 978-80-87526-05-7.

Co a jak číst se sluchově postiženým dítětem. Sborník příspěvků. Praha: FRPSP, 1999. ISBN 80-238-4826-7.

ČERVINKOVÁ, I. *Některé možnosti úprav textů pro neslyšící čtenáře.* Čeština doma a ve světě. 2002, č. 2 a 3, s. 187–190. ISSN 1210-9339.

Četba sluchově postižených. Sborník příspěvků. Praha: FRPSP, 2000.

DOLEŽALOVÁ, L. *Terciární vzdělávání studentů se sluchovým postižením v České republice.* Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5993-1.

FREEMAN, R. D., CARBIN C. F., & BOESE R. J. *Tvé dítě neslyší?* Praha: FRPSP, 1992.

GABRIELOVÁ, D., PAUR, J., & ZEMAN, J. *Slovník znakové řeči.* SPN, Praha, 1988.

HÁDKOVÁ, K. *Vzdělávání žáků a studentů s kochleárním implantátem.* Pedagogická fakulta UK, Praha, 2012. ISBN 978-80-7290-618-5.

HOLMANOVÁ, J. *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem.* In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti.* Praha: FRPSP, o. s., 2009. S. 127-135. ISBN 978-80-86792-23-1.

HOLMANOVÁ, J. *Raná péče o dítě se sluchovým postižením*. Praha: Septima, 2002. ISBN 80-7216-162-8.

HOLMANOVÁ, J. *Vady a poruchy sluchu z hlediska klinické logopedie*. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. *Klinická logopedie*. Praha: Portál, 2003, s. 489-525. ISBN 80-7178-546-6.

HORÁKOVÁ, R. *Surdopedie. Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2011. ISBN 978-80-7315-225-3.

HORÁKOVÁ, R. *Sluchové postižení – úvod do surdopedie*. Praha: Portál, 2012. ISBN 987-80-262-0084-0.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 1. díl. 2.vyd. Praha: FRPSP a Septima, 1999, ISBN 80-7216-096-6.

HRUBÝ, J. *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. 2. díl. Praha: FRPSP a Septima, 1998, ISBN 80-7216-075-3.

JABŮREK, J. *Bilingvální vzdělávání neslyšících*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-7216-052-4.

JANOTOVÁ, N. *Integrace sluchově postiženého dítěte v mateřské a základní škole*. Praha: Septima, 1998. ISBN 80-85801-72-8.

JANOTOVÁ, N. *Odezírání u sluchově postižených*. Praha: Septima, 1999. ISBN 80-7216-82-6.

JANOTOVÁ, N. *Reedukace sluchu sluchově postižených dětí v předškolním věku*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-90-6.

JANOTOVÁ, N. *Rozvíjení zrakového vnímání a odezírání sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996. ISBN 80-85801-84-1.

Kochleární implantáty: rady a zkušenosti. Praha: FRPSP, 2009. ISBN 978-80-86792-23-1. Kolektiv autorů. *Ve světě sluchového postižení*. Praha: TAMTAM a FRPSP, 2005.

KOMORNÁ, M. *Systém vzdělávání osob se sluchovým postižením v ČR a specifika vzdělávacích metod při výuce*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87218-18-1.

KOMORNÁ, M. *Psaná čeština českých neslyšících – čeština jako cizí jazyk*. Praha: ČKTZJ, 2008. ISBN 978-80-87153-44-4.

KOMORNÁ, M. *Sociolingvistické a pragmatické aspekty výuky češtiny jako cizího jazyka pro české neslyšící*. In: Info-Zpravodaj. 2008, roč. 16, č. 2, s. 16–18.

KUCHLER, K., & VELEHRADSKÁ, O. *Průzkum čtenářských dovedností na školách pro děti s vadami sluchu*. In: Info-Zpravodaj. 1998, roč. 6, s. 22–23.

KRAHULCOVÁ, B. *Komplexní komunikační systémy těžce sluchově postižených*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-239-7.

KRAHULCOVÁ, B. *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum, 2003. ISBN 80-246-0329-2.

KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L. *Edukace dětí se speciálními potřebami v raném a předškolním věku*. Brno: Paido, 2004. ISBN 80-7315-063-8.

MACUROVÁ, A. *Jazyk a hluchota*. In: Slovo a slovesnost. 2001, roč. 62, č. 2, s. 92–104.

MACUROVÁ, A. ... *protože já bavím spolu vypravovat* (Komunikace v dopisech českých neslyšících). In: Slovo a slovesnost. 1995, roč. 56, č. 1, s. 23–33.

MACUROVÁ, A., & HÁNKOVÁ, D. *Chyby v psané češtině českých neslyšících*. In: Speciální pedagogika. 2011, roč. 21, č. 3, s. 178–190. ISSN 1211-2720.

MACUROVÁ, A., HOMOLÁČOVÁ, I., & PTÁČEK, V. *Výzkum komunikace neslyšících: Český znakový jazyk*. In: Speciální pedagogika. 1997, č. 3, s. 1–15. ISSN 0862-1632.

NOVÁK, A. *Foniatrie a pedaudiologie. I. Poruchy komunikačního procesu způsobené sluchovými vadami*. Unitisk s.r.o., Praha, 1994. ISBN 80-239-1986-5.

OPATŘILOVÁ, D., & NOVÁKOVÁ, Z. et al. *Raná podpora a intervence u dětí se zdravotním postižením*. Brno: MU, 2012. ISBN 978-80-210-5880-4.

OPATŘILOVÁ, D., NOVÁKOVÁ, Z., & VÍTKOVÁ, M. *Intervence u dětí se zdravotním postižením v raném věku. Texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido, 2012. ISBN 978-80-7315-240-6.

POLÁKOVÁ, M. *Čtení s porozuměním a čeští neslyšící*. In: Speciální pedagogika. 2001, roč. 11, s. 207–219. ISSN 1211-2720.

PTÁČKOVÁ, K. *Čtenářství u neslyšících dětí a problematika upravovaných textů*. Praha: PedF UK, 2013. ISBN 978-80-7290-635-2.

POUL, J. *Dítě s vadou sluchu. Jeho včasná výchova v rodině*. Praha: GONG-PRESS a SSP v ČR, 1992.

POUL, J. *Nástin vývoje vyučování neslyšících*. Brno: Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, 1996. ISBN 80-210-1479-2.

POTMĚŠIL, M. *Čtení k surdopedii*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. ISBN 80-7067-190-4.

POTMĚŠIL, M. a kol. *Metodika práce se žákem se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244.3310-3.

PULDA, M. *Surdopedie se zaměřením na raný a předškolní věk*. Brno: MU, 1994, ISBN 80-210-0476-2.

PULDA, M. *Integrovaný žák se sluchovým postižením v základní škole*. Brno: Masarykova univerzita, 2000. ISBN 80-210-2481-X.

RŮŽIČKOVÁ, M. *Učíme se českou znakovou řeč. Společná učebnice pro děti předškolního věku a jejich rodiče*. Praha: Septima, 2012. ISBN 978-80-7216-302-1.

SOURALOVÁ, E. *Čtení neslyšících*. Olomouc: PedF UP, 2002. ISBN 80-244-0433-8.

SOURALOVÁ, E. *Surdopedie I. Studijní opora pro kombinované studium*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1007-9.

SOURALOVÁ, E. *Surdopedie II*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1008-7.

SOURALOVÁ, E. *Úprava textů pro čtení s porozuměním*. In: *Čeština doma a ve světě*. 2002, č. 2 a 3, s. 190–193.

STRNADOVÁ, V. *Hádej, co říkám aneb odezírání je nejisté umění*. Praha: MZ ČR, 1998, SBN 80-903035-0-1.

STRNADOVÁ, V. *Současné problémy české komunity neslyšících I., Hluchota a jazyková komunikace*. Praha: FF UK, 1998, ISBN 80-85899-45-0.

TARCSIOVÁ, D. *Komunikačný systém sluchovo postihnutých a spôsoby prekonávania ich komunikačnej bariéry*. Bratislava: Sapiencia, 2005. ISBN 80-969112-7-9.

VANĚČKOVÁ, V. *Výchova řeči sluchově postižených dětí*. Praha: Septima, 1996, ISBN 80-85801-83-3.

VYMLÁTILOVÁ, E. *Kandidáti a uživatelé kochleárního implantátu*. In: *Kochleární implantáty: rady a zkušenosti*. Praha: FRPSP, o. s., 2009 a, s. 84–91. ISBN 978-80-86792-23-1.

VYMLÁTILOVÁ, E. *Kochleární implantáty – zkušenosti s dětmi s kombinovaným postižením*. In: Kochleární implantáty: rady a zkušenosti. Praha: FRPSP, o. s., 2009 b. S. 108-112. ISBN 978-80-86792-23-1.

VYMLÁTILOVÁ, E. *Problematika sluchových vad z hlediska klinické psychologie*. In: ŠKODOVÁ, E., JEDLIČKA, I. a kol. Klinická logopedie. Praha: Portál, 2003, s. 463-488. ISBN 80-7178-546-6.

VYMLÁTILOVÁ, E. a kol. *Predikce přínosu kochleárního implantátu pomocí adaptované škály*. CHIP. In: Otorinolaryngologie a foniatrie. 2005 b, roč. 54, č. 2, s. 76–81. ISSN 1210-7867.

ZÝKOVÁ, M.: *Sloveso v psané češtině neslyšící mládeže*. In: Speciální pedagogika. 1997, č. 3, s. 16–28. ISSN: 0862-1632.

Internetové zdroje

- www.aima.cz
- www.appn.cz
- www.asnep.cz
- www.audionika.cz
- www.ckid.cz
- www.cktzj.com
- www.cochlear.com
- www.frpsp.cz
- www.lorm.cz
- www.pevnost.com
- www.ruce.cz
- www.suki.cz
- www.ticho.cz